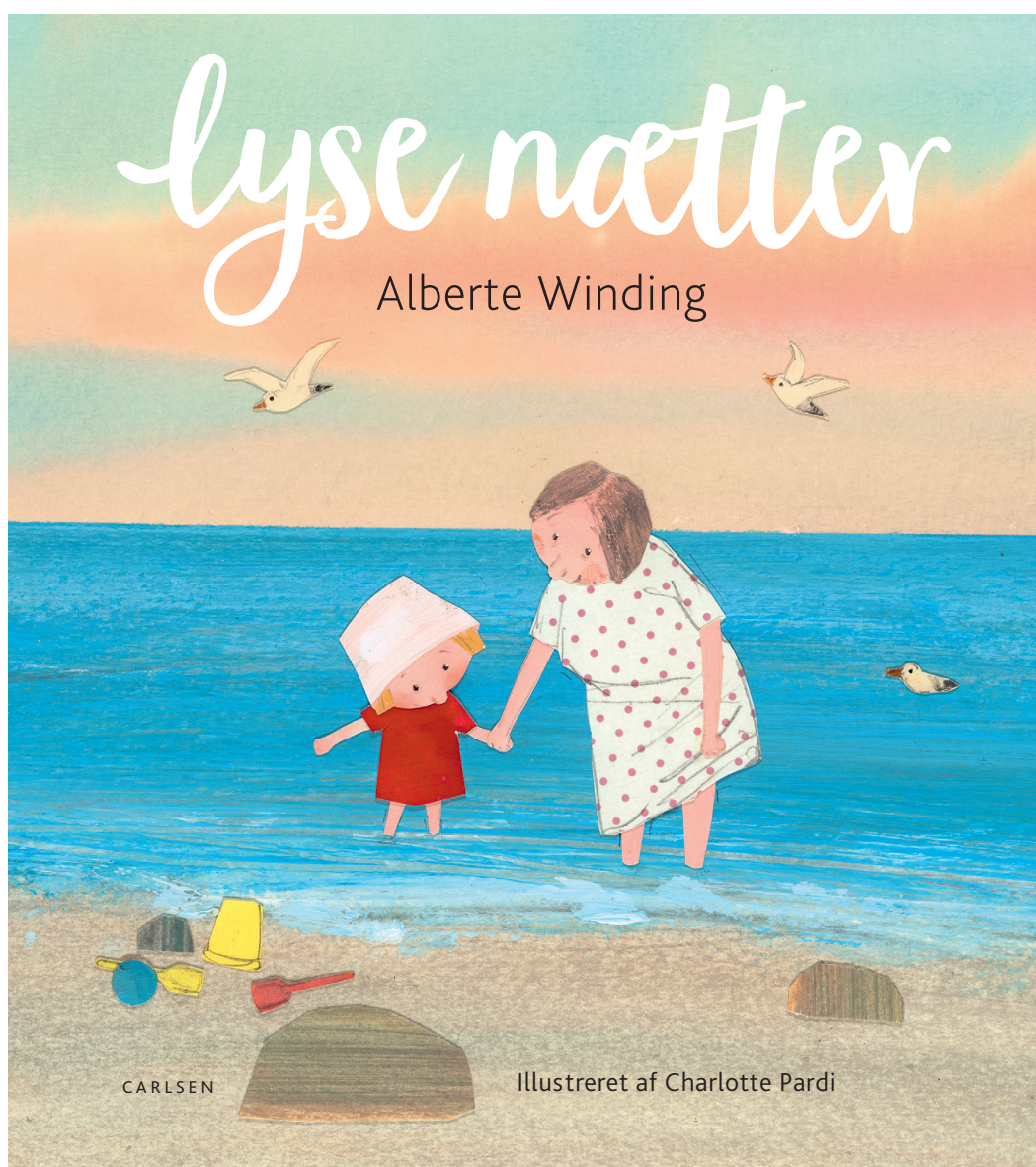

CARLSEN
Ekstra

Uarbejdet af:
Lisa Gardum Andersen for Forlaget Carlsen

LITTERATURFORLØB

INDSKOLING

Lyse nætter

OM **LYSE NÆTTER**

ET LITTERATURFORLØB TIL INDSKOLINGEN

Alberte Windings sang *Lyse nætter* er en af de mest elskede danske sange overhovedet. Charlotte Pardi har fortolket Albertes tekst med illustrationer, der fortæller historien om en bedstemor og hendes længsel efter barnebarnet. Det er blevet til den mest vidunderlige billedbog, der udvider melodien med farver og en fin fortælling.

På både tekst- og billedsiden fyldes vi som læsere med en følelse af varme og sommerlykke, og lige nedenunder det mærkes en melankolsk note. En sanselig oplevelse, som frembringes af for eksempel tekstens mange metaforer, symbolik i både ord og illustrationer og billedernes forskellige stillejer fra de meget handlingsprægede med fuld knald på farverne til de nærmest poetiske med et mere afdæmpet udtryk.

Temaerne i *Lyse nætter*; kærlighed, længsel, familie, savn er almenmenneskelige og fremstillet i børnehøjde, hvilket, sammen med bogens andre danskfaglige kvaliteter, gør den oplagt at bruge i litteraturundervisningen i folkeskolens indskolingsklasser. I denne korte vejledning får du en masse konkrete forslag til hvordan.

GOD FORNØJELSE!

Foto: Simon Klein Knudsen

Foto: Simon Klein Knudsen

Lyse nætter

FØR I LÆSER

Tal med eleverne om titlen *Lyse nætter*

- Hvad er en lys nat?
- På hvilken årstid er der lyse nætter?
- Hvad er det dejlige ved sommer og lange dage?
- Hvilke følelser giver sommer og lyse nætter i kroppen?

Lad eleverne lytte til Albertes sang *Lyse nætter*

- Eleverne tegner en tegning til. Det kan være konkret eller abstrakt - ingen regler, bare tegn!
- Lad derefter eleverne fortælle om, hvad de har tegnet og hvorfor.
- Tal med eleverne om hvad sangen mon handler om.

Se på bogens forside

- Hvad kan eleverne se på billedet?
- Hvordan mon titlen og billedet hænger sammen?
- Hvordan passer billedet til deres tanker om sangteksten?

Se på bagsidebilledet og læs bagsideteksten højt

- på nær forklaringen af bedstemor og barnebarn.

Tal derefter med eleverne om:

- Hvordan stemningen er på billedet
- Hvad der skaber denne stemning
- Hvem de mon ser på billedet
- Hvad "som at se en gammel ven igen" betyder.

MENS I LÆSER

Læs bogen højt for eleverne uden at gøre holdt

Læs derefter bogen igen

Denne gang kan du eventuelt lade dig inspirere af læsemetoden "guidet fælleslæsning". Her er der som sådan ingen regler. Eleverne har derimod mulighed for løbende at byde ind med spontane kommentarer om, hvad det de hører og ser, bringer i spil hos dem. Denne form for læsning bærer præg af, at bogens fortælling virkelig kommer til live i mødet med hver enkelt læser (lytter), og elevernes associationer er værdifulde uanset, hvad historien vækker i dem.

Under anden læsning kan du også stille åbne spørgsmål undervejs I kan fx tale om de tekstlige symboler og om symbolerne på billedsiden:

- Gæs, der kan symbolisere moderlig omsorg
- Sommerfugle, der kan symbolisere forandring, transformation
- Svalen, der kan symbolisere, at foråret kommer, nyt liv
- Solsorten, der kan symbolisere det samme som svalen
- Mælkebøtter og mælkebøttefrø, der kan symbolisere både sol, varme, sorg og forandring
- Åbent vindue, der kan symbolisere nye muligheder

Andre forslag til spørgsmål:

- Hvad viser motiverne?
- Hvordan har personerne det? Hvordan kan I se det?
- Hvordan er farverne? Hvordan hænger de sammen med det, der sker?
- Hvilke årstider møder vi i bogen? Hvad kan de symbolisere?
- Hvad betyder ordene opslag for opslag? Hvad vil det fx sige at ønske sig at pynte sig for dig? Eller at have huset fuld af vind?
- Hvad er forskellen på blot at lytte til sangen og på at høre teksten sammen med billederne?

NÅR I HAR LÆST 1/4

På de næste sider finder du forskellige ideer til kreative, medskabende opgaver. Du kan plukke i dem, som det passer dig og din klasse og skalere op og ned alt efter, hvilket indskolingsklassetrin du underviser på. Nogle af opgaverne er formuleret til dig som lærer, mens andre er henvendt direkte til eleverne.

Skriv haikudigte

Eleverne skal hver især lave sine egne små haikudigte om savn, forsoning og glæde eller et af bogens andre temaer. Et haikudigt består af tre linjer. Den første linje har fem stavelser, den anden linje har syv stavelser, den tredje linje har fem stavelser. I haikudigte arbejdes der for det meste med følelser, og naturen bringes ofte metaforisk ind. Her er et eksempel:

*Jeg savnede dig
Og regnen væltede ned
Nu er solen der*

Skriv digtene på et stykke karton, og suppler med billeder eller farver, der understøtter stemningen.

Skriv mor- eller bedstemor-/mormor-/farmor-hyldeste

Tegn en tegning af din mor, farmor, mormor eller bedstemor på midten af et stykke papir. Udenom skriver du alt det, du godt kan lide ved personen. Du kan også skrive en lille tekst om, hvorfor solen skinner, når personen, du holder af, er i nærheden.

Mor-/bedstemor-/mormor-/farmorbøger

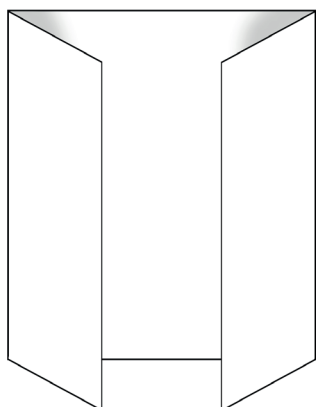
Udvid ovenstående opgave til at lave egne små minibøger med korte tekster (evt. børneskrift) og billeder inspireret af Winding og Pardi. Inddrag symboler og årstider.

NÅR I HAR LÆST 2/4

Foldebøger

Lav et skabsfold:

- Inden i venstre flap: Hvordan er vejret, og hvordan har du det, når du savner? Tegn og skriv det.
- Inden i højre flap: Hvordan er vejret, og hvordan har du det, når du er sammen med dem, du holder af? Tegn og skriv det.
- I øverste halvdel af midten: Tegn symboler fra bogen, og skriv eller tegn, hvad de kan betyde.
- I nederste halvdel af midten: Skriv din yndlingstekst fra bogen
- På bagsiden: Skriv, hvad *Lyse nætter* handler om. En ny bagsidetekst.
- På forsiden: Dekorér, som du synes, og husk at skrive titlen.

Ny forside

Lav en ny forside til bogen. Med farver, motiver og titel.

NÅR I HAR LÆST 3/4

Metafor-malerier

Vælg en af metaforerne eller et af symbolerne fra bogen, og lav et maleri ud fra det. Det kan fx være:

- Du er tilbage med varme dage
- Jeg havde huset fuld af vind
- Hjertet ved godt, hvad det ønsker sig. At pynte sig for dig.
- Et åbent vindue
- Sommerfugle
- Mælkebøtter
- Orange efterårsblade

Book Bento

En øvelse i at beskrive bogen uden ord!

Fremgangsmåde:

- Udvalg 4-10 fysiske ting, som har en sammenhæng med *Lyse nætter*. Det kan fx være ting, der siger noget om temaet, handlingen, steder/miljøer, personer eller genstande, der rent faktisk indgår i bogen.
- Læg *Lyse nætter* i midten og placer dine udvalgte ting rundt om bogen, så det ser flot ud! Du kan evt. finde et farvet stykke karton eller andet, der danner baggrund for bog og ting.

Herefter kan du:

- Tage et billede. Eksperimenter derefter med filtre og redigering, så din Book Bento vil tiltrække manges øjne.
- Erstatte den fysiske bog med et billede af forsiden - lime det og alle dine udvalgte genstande på et stykke karton. En analog Book Bento!

NÅR I HAR LÆST 4/4

Videoanmeldelser

Her er to forskellige måder, hvorpå en videoanmeldelse kan laves:

Lav en boganmeldelsesvideo 1:

Gå sammen med en makker, som du vil lave videoen med. I jeres anmeldelse kan I fx fortælle:

- Hvad bogen handler om
- Om nogle af bogens metaforer og symboler
- Om farver og stemninger
- Om hvad I synes om bogen og hvorfor
- Hvem I vil anbefale bogen til

Før I optager, skal I planlægge, hvad I vil fortælle om. I skal også aftale hvem af jer, der siger hvad. Øv jer grundigt - og tænd derefter for kameraet.

Lav en boganmeldelsesvideo 2:

Prøv at bruge få eller ingen ord, men til gengæld masser af følelser og musik. Videoen kan laves i one take eller redigeres i fx Wevideo på Skoletube.

Sådan gør du:

- Overvej først, hvilke følelser læsningen af *Lyse nætter* gav dig. Blev du glad, overrasket, vred, rørt eller andet? Denne følelse skal du bringe frem i din video!
- Overvej, hvilket stykke musik der kan være med til at frembringe følelserne, du nåede frem til ovenfor og også indfange stemningen i bogen. Det kan være Albertes sang, men det kan også være en ny sang, som du også synes er god.
- Overvej, om du vil have et par enkle sætninger eller ord med i din video. Hvis ja - hvilke?

Optag din videoanmeldelse!

Regler:

- Du skal selv være med i videoen og udtrykke den/de følelser, som bogen gav dig
- Bogen skal være med i videoen
- Der skal være musik
- Der kan være ord eller sætninger.